

end sige da en saa kort Frist som den, der her er anført, nemlig den 1ste Januar 1880, inden hvilken Salg til Fæsterne eller deres Efterladte skal have fundet Sted, forat Godseieren skal kunne nyde Godt af den Inddragelsesret, som Loven af 19de Februar 1861 § 2 hjemler. Det er jo dog nemlig ganske klart, at det ikke beror paa Sælgeren alene om Salg finder Sted; jeg skalde endog mene, at det i det langt overveiende Antal af Tilfælde beror paa Købernes Uvillighed til at købe, naar Salgene ikke fremmes hurtigt. Men naar nu en Jorddrot i god Tro til Barigheden af den omtalte Lovgivningsbestemmelse har begyndt at sønderflænge sit samlede Gods for saa senere at kunne benytte Inddragelsesretten, men han uden egen Brode eller Skyld imidlertid ikke bliver færdig med Salgene inden den i det foreliggende Lovforslags § 6 fastsatte Frist, saa vil altsaa hele hans Værk, hele den Plan, som han har udfattet for at arrondere sin Eiendom, ligge i Støvet. Det forekommer mig dog at være urigtigt, at være næsten et Brud paa Tro og Love at lokke en Mand til et Foretagende, som han maaske ellers ikke vilde have indladt sig paa, ved Løfte om en bestemt Præmie, men saa senere at unddrage ham Præmien uden nogen Skyld fra hans Side. Men jeg kan idemindste ikke se, at Bestemmelsen i § 6 gaar ud paa Andet. Og det er jo derhos saa, at han ikke alene derved bliver straffet — for at bruge et mildt Udtryk — i hele sin Beregning om det begyndte, men ikke fuldbragte Salg og den dermed i Forbindelse staaende senere Inddragelse af et vist Areal, men i mange Tilfælde vil jo hele den lagte Plan have forvoldt ham meget betydelige Pengeoffre. Naar f. Ex. hans Inddragelsesplan er gaaet ud paa at danne en ny selvstændig Avlsgaard enten af det inddragne Areal alene eller af dette i Forbindelse med en Del af hans tidligere Hovedgaard, og han allerede har opført de Bygninger, der ere fornødne for den paatænkte nye Avlsgaard, men det nu uden nogensombest Skyld fra hans Side kun gjøres ham muligt at saa inddraget Halvdelen eller de tre Fjerdedele af det paatænkte Areal, saa vil jeg spørge, om man ikke

er berettiget til at sige, at Lovgivningen har lokket ham — jeg kunde fristes til at bruge stærkere Udtryk — til en Udgift og til et Pengeudlæg, som han ene paa Grund af den ffete Forandring i samme ligefrem taber. Jeg mener uuegtelig, at det at holde Tro og Love er ligesaa nødvendigt i Lovgivningen som i det private Liv. — Det andet Stykke af § 6 skal jeg ikke opholde mig længe ved. Jeg skal kun derom bemærke, at det forekommer mig at være noget naivt at tro, at nogen Godseier skal sætte saa megen Pris paa at saa fabrikeret en Huslod, at han enten skalde tage den ud af sin Hovedgaard eller dog offre nogen af sin Hovedgaards Rettigheder derfor. Bestemmelsen i 2det Stykke af § 6 er en saadan, der, hvis den bliver til Lov, i mine Tanker fuldstændig annullerer Bestemmelsen i § 3 om Afgangen til at udlægge en Sjettedel til Huslodder for alle de Godseieres Vedkommende, for hvilke der overhovedet kan være Spørgsmaal om nogen Inddragning. Det er jo dog nemlig klart, at en Godseier ikke vil offre Noget af sine dyrt erhvervede Inddragelsesarealer for at anvende det til Huslodder. Man gjøg sig virkelig overdrevne Forestillinger om, hvad det skalde være for en Herlighed at saa sine Bøndergaarde forvandlede til Huslodder, naar man tror, at nogen Godseier vilde bringe noget synderligt Offer derfor. Nei, det er langt snarere for Befolkningens Skyld, at Godseierne sætte Pris paa at kunne udlægge Huslodder.

Jeg ser meget vel, at der kan anføres en fælles Grund for flere af de Bestemmelser, som jeg nu har omtalt, og som jeg finder i allerhøieste Grad urimelige. Man maatte jo nemlig være haade blind og døv for ikke at vide, at det for Mange staaer saaledes, at Bøndestanden har en særlig Ret til udelukkende Benyttelse af Bøndejorden. Dette er imidlertid i mine Tanker den fuldstændigste Misforstaaelse, som tænkes kan, baade af Lovgivningen og af de faktiske Forhold. Der existerer for det Første ikke — og der har, saavidt mig bekendt, aldrig existeret — noget Forbud mod, at Bøndejorden maa drives af Andre end Bønder. Der har endog